

**VLAAMS-
BRABANT**

VAN PLAN TOT ACTIE

Een intensieve begeleiding voor jouw klimaatacties met betrekking tot groenblauwe realisaties op het gemeentelijk openbaar domein

Versterk je klimaatacties

Van plannen naar uitvoeren

Ondertekende jouw gemeente het Burgemeestersconvenant 2030 (of zelfs al 2050)? En ben je volop klimaatacties aan het plannen en uitvoeren? Maar bots je daarbij op moeilijke uitdagingen? Het hierna voorgestelde project geeft jouw actie misschien wel een duwtje in de rug.

We werken hiervoor samen met Pro Natura. Zij begeleiden je project en helpen je om jouw klimaatdoelstellingen te halen.

Hoeveel kost het?

Dankzij onze subsidie teken je als gemeente gratis in op deze begeleiding. In ruil daarvoor verwachten we wel een aantal engagementen (principeel, personeel, middelen). Stelt jouw gemeente zich kandidaat, dan onderschrijf je onze voorwaarden met een collegebeslissing. We komen er verder in deze brochure op terug.

Hoe werkt het?

1. Jouw gemeente ondertekende het Burgemeestersconvenant 2030 of 2050 en heeft een door de gemeenteraad goedgekeurd klimaatactieplan.
2. Laat je interesse weten via het interesseformulier.
3. We bekijken samen met onze partner hoe we jouw gemeente kunnen begeleiden. We letten daarbij vooral op
 - hoe jouw project de lokale transitie versnelt
 - welke meerwaarde een dienstoverschrijdende aanpak voor jouw project betekent
 - hoe de continuïteit van het project na afloop van de begeleiding verzekerd is
4. Kreeg je groen licht voor je projectvoorstel? In overleg met de partnerorganisatie(s) spreken we een concrete timing en aanpak af.

Als er te veel aanvragen zijn voor de beschikbare middelen, maken wij op basis van jouw motivering en de doelstellingen van het provinciaal klimaatbeleidsplan, een gemotiveerde selectie. We houden daarbij rekening met onderstaande criteria en de geografische spreiding:

- Mate waarin het project bijdraagt aan het behalen van de provinciale en gemeentelijke klimaatdoelstellingen en het versnellen van de lokale transitie
- Ambitie en draagvlak binnen de gemeente
- Bewezen engagement voor de uitvoering van het klimaatactieplan (monitoringrapport voor het Burgemeestersconvenant of gelijkaardige rapportages, eigen inzet/opvolging bij provinciale of andere ondersteuning(en) ...)

Vragen?

Inez Debaus, 016 26 72 58

klimaatneutraal@vlaamsbrabant.be

CONCRETE GROENBLAUWE REALISATIES OP HET GEMEENTELIJK OPENBAAR DOMEIN

Situering

Door de klimaatsverandering krijgen gemeenten toenemend te kampen met hittestress, wateroverlast en droogte. In de meer verharde en bebouwde kernen kunnen de problemen, zeker van hittestress én wateroverlast, zeer sterk spelen. Groenblauwe strategieën (ontharden, ruimte voor water, vergroenen, schaduw voorzien,...) kunnen de gevolgen van de klimaatveranderingen sterk temperen.

Gemeenten hebben als beheerder van het openbaar domein heel veel invloed op de omgeving. Het project ondersteunt gemeenten om hun openbaar domein meer klimaatbestendig in te richten en te beheren.

Deze begeleiding focust zich in eerste instantie op de ondersteuning van de gemeenten bij de uitvoering van concrete acties op het terrein. We werken hiervoor samen met Pro Natura.

LUIK 1: Terreinrealisaties en vorming

Projectinhoud

De groenploeg en/of technische dienst (en eventuele andere betrokken diensten) worden praktisch ondersteund en begeleid bij de uitvoering van minstens 2 concrete klimaatbestendige realisaties op het terrein zelf. Deze vinden plaats op het openbaar domein (straten en pleinen), bij voorkeur in de meer verdichte kern. Ook projecten waar een wisselwerking openbaar-particulier mogelijk is, komen in aanmerking (bv. een streekeigen haag op een perceelsgrens tussen publiek en privé).

De realisaties dienen dan later als goed praktijkvoorbeeld voor de verdere groenblauwe inrichting en onderhoud van het openbaar domein binnen de gemeente.

De gekozen realisaties betreffen allen omvormingen van bestaande situaties, waarbij wordt uitgegaan van quick wins, directe concrete acties, eenvoudig en snel te realiseren. Het kan o.a. gaan om (niet-limitatief):

- Kleine, haalbare projecten ter verhoging van de onthardingsgraad – verharding verwijderen ten voordele van duurzame beplanting;
- Aanleg en ecologisch beheer van een (kleine) wadi in de bebouwde omgeving, ter verhoging van de infiltratiegraad;
- Aanplant van bijkomende hoogstammige / meerstammige schaduwbomen in de bebouwde omgeving volgens de regels van de kunst (= bekomen dat de bomen meerdere generaties kunnen overleven);
- Realisatie van extra areaal natuurgroenpark (natuurrijke parkjes in woon- of werkgebieden die bijdragen aan de biodiversiteit én de omgevingskwaliteit);
- ...

Welke realisaties komen NIET in aanmerking?

- Vergunningsplichtige werken;
- Werken die uitvoering geven aan wettelijk verplicht uit te voeren werken in het kader van nieuwe ontwikkelingen (bv. *geen invulling van wettelijk opgelegd percentage te realiseren ontharding bij nieuwbouwprojecten*);
- Werken die gezien kunnen worden als een onderdeel van een grootschaliger door de gemeente te realiseren project.

De concrete terreinrealisaties worden voorbereid en gevisualiseerd.

Vorming en begeleiding (omschakeling van klassiek naar ecologisch en klimaatbestendig groenbeheer met aandacht voor de diverse groenvormen, inrichting en beheer van openbaar domein

volgens de principes van 'ruimte voor water', ...) wordt voorzien voor de groenploeg / technische dienst, zodat zij de projecten deskundig kunnen uitvoeren én vertalen naar toekomstige projecten.

Bij het bepalen en uitwerken van de concrete realisaties, worden de relevante gemeentelijke diensten en andere stakeholders betrokken, zoals bv. de milieu- en duurzaamheidsambtenaar, waterloopbeheerders, mobiliteitsambtenaar, ruimtelijke planning, buurtbewoners, ...).

Projectverloop

1. Intake: opstartvergadering o.l.v. een klimaatcoach, waarin noden, doel, kader, principes en afspraken worden vastgelegd in een draaiboek
2. Ontwerp en praktische uitwerking van 2 quickwin projecten in een cocreatief ontwerpproces, met als resultaat een gedragen en gedetailleerd ontwerp, kostenraming, lijst van behoeftes en planning van de uitvoering.
3. Brede communicatie over de quickwins na akkoord over het ontwerp. Inhoud wordt voorzien voor een informatiebord (op te maken door de gemeente) en voor social media posts. Dit stelt de gemeente in staat om bij wijze van goed voorbeeld te communiceren naar de bevolking over de realisaties en de bevolking op die manier te stimuleren om zelf ook aan de slag te gaan in de eigen tuin.
4. Vorming van de groendienst / technische dienst, door een praktijkinstructeur, met focus op de uitvoering van de acties, o.a. via terreinbezoek aan een geslaagde realisatie.
5. Voorbereiding van de uitvoeringsdagen.
6. Uitvoeringsdagen met samenwerkmoment, met ondersteuning ter plaatse door de praktijkinstructeur. School, buurtbewoners of andere burgers kunnen betrokken worden bij dit samenwerkmoment.
7. Evaluatie + selectie van de informatie voor de inspiratiegids.

Je bent als gemeente zelf verantwoordelijk voor

- De selectie van minimaal 2 locaties die in het kader van dit project zullen onthard worden;
- Het betrekken van de gemeentelijke stakeholders;
- Het draagvlak binnen de gemeentelijke diensten en de implementatie in het lokaal beleid;
- Het voorzien van de nodige budgetten, personeel en materiaal voor de uitvoering van de projecten;
- De effectieve uitvoering van de voorgestelde projecten op het terrein. De gemeente is eindverantwoordelijke;
- De brede communicatie over de uitgevoerde realisaties.

LUIK 2 = *optioneel*: Aanzet tot groenblauwe visie

Dit luik wordt enkel uitgevoerd indien de gemeente in kwestie nog NIET beschikt over een toekomstvisie op de groenblauwe inrichting van het openbaar domein, hetzij in de vorm van een klimaatactieplan (SECAP), hemelwaterplan of andere visie op groenblauwe netwerken of dooradering. Voor de concrete terreinrealisaties wordt zoveel mogelijk vertrokken van de reeds bestaande plannen.

Projectinhoud

Indien de gemeente nog niet over een visie op de groenblauwe inrichting van het openbaar domein beschikt, wordt binnen dit luik een aanzet van visie uitgewerkt.

Via een quick scan wordt het door de gemeente te beheren publiek domein en groen in kaart gebracht en worden hiervoor uitdagingen en kansen gedetecteerd op vlak van klimaatbestendigheid, meerwaarde voor biodiversiteit en onderhoudsvriendelijkheid;

Op basis van de gemaakte screening kan een concrete toekomstvisie op de groenblauwe inrichting van het openbaar domein van de gemeente worden uitgewerkt. Deze visie kan de gemeente dan

gebruiken als basis voor de latere opmaak van een gemeentelijk groenstructuurplan en/of klimaatgroenplan, indien nog niet aanwezig.

Projectverloop

1. Documentatie van potentiële quickwins en aanmaak van fiches per terreinrealisatie, bestaande uit foto's (voor / na), voordelen voor de omgeving, afwegingskader, prijsinschatting, benodigdheden, timing van uitvoering, praktische tips voor uitvoering en nazorg.
2. Opstartvergadering, aan de hand van deze fiches, met als doel 4 à 5 potentiële terreinrealisaties te selecteren.
3. Terreinbezoek, op basis waarvan een definitieve keuze van 2 quickwins wordt gemaakt.
4. Na deze laatste stap wordt er aangesloten op luik 1 van de begeleiding.

Je bent als gemeente zelf verantwoordelijk voor

- Het betrekken van de gemeentelijke stakeholders;
- Het draagvlak binnen de gemeentelijke diensten en de implementatie in het lokaal beleid;
- Het aanleveren van de nodige input voor onze projectpartner;
- Deelnemen aan de voorziene overlegmomenten.

Totaalprijs

De provincie biedt deze begeleiding, ter waarde van gemiddeld 5.000 euro (excl. btw), kosteloos aan de gemeente aan.

VOORWAARDEN VOOR DE GEMEENTEN

ALGEMENE VOORWAARDEN VOOR TOEKENNING VAN DE BEGELEIDING

Communicatie

- In ALLE projectcommunicatie wordt de provinciale verantwoordelijke van de dienst leefmilieu in kopie gezet.
- De gemeente communiceert bij de start en tijdens het projectverloop (digitaal en/of niet-digitaal) minimum 2 maal over dit project naar haar inwoners.
- Campagnemateriaal wordt vooraf ter goedkeuring aan de provinciale verantwoordelijke voorgelegd via e-mail (met toevoeging van kwaliteitsfoto's of voorbeeldexemplaren).
- Op alle campagnemateriaal en in elke communicatie, in gemeentelijke persberichten, website, sociale media, ... wordt minimaal het provinciaal logo en "met de steun van de provincie Vlaams-Brabant" vermeld.
- Indien dit niet gebeurt kan de provincie eisen om dit recht te zetten in gelijkaardige media op een gelijkaardige wijze
- Project-gerelateerde persinitiatieven worden vooraf met de provinciale verantwoordelijke afgesproken.

De gemeente plant en volgt het project actief mee op

Tijdens het startoverleg met de gemeente wordt een gemeentelijke projectverantwoordelijke aangeduid.

Hij/zij bewaakt de planning die bij de opstart werd afgesproken met de begeleider en de provinciale verantwoordelijke.

Hij/zij neemt deel aan alle essentiële fasen (bv. het bijwonen van overlegmomenten en workshops) van het project.

Hij/zij faciliteert/ optimaliseert het werk van de professionele projectbegeleider(s), door:

- het aanleveren van relevante input/basisgegevens (indien van toepassing),
- het betrekken van de relevante interne en externe partners bij de projectuitvoer,
- het kritisch doornemen van visualisaties en eventuele ontwerpteksten en het bezorgen van opmerkingen hierover aan de begeleider;
- het logistiek voorbereiden en uitvoeren van de geplande realisaties.

Hij/zij waakt over de kwaliteit en volledigheid van (het) eindproduct(en).

De gemeente **meldt** viermaandelijks aan de provinciale verantwoordelijke de vorderingen, realisaties en eventuele problemen. Bij problemen die een dringende actie of beslissing behoeven wordt telefonisch of per mail contact opgenomen met de provinciale verantwoordelijke, zodat indien nodig kort op de bal kan gespeeld worden.

Na projectafloop blijft de gemeente ter beschikking voor verdere afspraken rond het **delen van de projectervaringen** via de provinciale netwerkplatformen.

Significante inbreuk(en) tegen deze bepalingen kunnen leiden tot het **stopzetten van het project met terugvordering van de integrale begeleiderskosten**.

Verder dient gestreefd te worden naar:

- optimale integratie van het project/ de project output in het gemeentelijk klimaatactieplan en in de rapporteringen voor het Burgemeestersconvenant.
- maximale interne afstemming, door het betrekken van collega's (mede) verantwoordelijk voor de thema's in het gemeentelijk beleid/de gemeentelijke dienstverleningen, die aan bod komen in het project.

PROJECTSPECIFIEKE VOORWAARDEN

Concrete groenblauwe realisaties op het gemeentelijk openbaar domein

- De gemeente engageert zich om minstens twee concrete groen-blauwe realisaties op het terrein uit te voeren zoals hierboven omschreven, en staft dit bv. aan de hand van een CBS- of GR-beslissing of uittreksel uit de begroting waaruit blijkt dat de nodige budgetten voorzien werden, ...
- Na afloop toont de gemeente de realisaties aan met minstens een voor- en na-foto van de gerealiseerde projecten.
- Indien de voorgestelde projecten op het terrein niet gerealiseerd worden door de gemeente, gaat de provincie over tot integrale terugvordering van de begeleidingskost ter waarde van gemiddeld 5.000 euro (excl. btw).
- We maken voor deze projectbegeleiding onderscheid tussen de **begeleiding** van de concrete realisatie door onze partner (= een **dienst**) enerzijds en het effectief **uitvoeren** van de werken (= een **werk**) anderzijds. De **dienst** wordt aan de gemeente aangeboden door de **provincie** Vlaams-Brabant, het **werk** dient te worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van en op budget van de **gemeente**.
- De gemeente kan deze subsidie voor wat betreft de begeleidingskost (= het onderdeel "dienst") niet cumuleren met eventuele andere subsidies voor de begeleiding van hetzelfde project. Voor wat betreft de effectieve uitvoering (het deel "werk") staat het de gemeente vrij dit volledig op eigen budget te realiseren of hiervoor bijkomende fondsen aan te spreken, in zoverre dat de aanvraagprocedure voor deze bijkomende fondsen de uitvoeringstermijn van het project niet vertraagt.
- De gemeente onderschrijft integraal de in deze brochure gestelde aanpak en voorwaarden via college- of gemeenteraadsbeslissing (een model wordt hiervoor door de provincie aangeleverd).